

Waarom blijven we mensen die ritsen hufters vinden?

Door: Freek Evers

Al jaren proberen verschillende campagnes Vlamingen diets te maken dat ritsen voor vlotter verkeer zorgt. Deze keer moet de slogan ‘Rits vooraan, file zo gedaan’ ons overtuigen hoffelijker te zijn tijdens verkeersopstoppingen. Waarom blijven we mensen die ritsen hufters vinden?

Zestien jaar na de campagne “*Ritsen. ‘t Moet van twee kanten komen*”, kunnen we het nog steeds niet. Zelfs de dreiging van een boete ter waarde van 55 euro weerhoudt chauffeurs er niet van om bij een wegversmalling twee rijvakken te bezetten. Daarom probeert minister van Mobiliteit Ben Weyts (N-VA) het nog maar eens met een verse campagne: “*Rits vooraan, file zo gedaan*”.

Waarom zijn we zo hardleers? Is ritsen te moeilijk? Ligt het in onze Vlaamse aard om aan de bumper van een voorligger te kleven zodat niemand, en zeker die BMW niet, ‘ons plekje’ in de file kan innemen?

In de ideale wereld blijft iedereen op een tweevaksbaan bij traag verkeer of file op zijn rijvak tot aan de wegversmalling. Alle rijvakken schuiven zo op een gelijkaardig tempo aan, waardoor op het einde beurtelings een wagen van elk rijvak kan invoegen.

Opzij, opzij, opzij

“Dat principe werkt alleen als de snelheid van beide rijvakken op elkaar is afgesteld”, zegt professor mobiliteit Johan De Mol (UGent). “Bestuurders die het op het linkerrijvak een hoge snelheid aanhouden, wekken niet alleen frustraties op bij andere bestuurders, ze creëren ook een gevaarlijke situatie.” Bestuurders die aan die linkerkant voorbij snellen, argumenteren: indien iedereen op zijn rijvak was blijven rijden, was die vrije boulevard niet ontstaan en hoefde niemand gefrustreerd te raken.

'Er wordt hier met bewondering naar België gekeken. Bij jullie riskeer je tenminste een boete wanneer je niet ritst, in Nederland riskeer je hoogstens boze blikken van automobilisten'

GERARD TERTOOLEN, VERKEERSPSYCHOLOOG

We kunnen het ons haast niet voorstellen dat hoffelijke Britten zich schuldig maken aan zo'n aanstellerij. En wat gezegd van de Nederlanders, die kunnen al ritsen sinds 1989, dankzij een campagnefilmje op de tonen van 'Opzij, opzij, opzij' van Herman Van Veen.

Toch valt de Nederlandse verkeerspsycholoog Gerard Tertoolen uit de lucht wanneer we hem vragen of Nederlanders beter kunnen ritsen dan Belgen. "Er wordt hier met bewondering naar België gekeken. Bij jullie riskeer je tenminste een boete wanneer je niet ritst, in Nederland riskeer je hoogstens boze blikken van automobilisten." Net als het gras, lijkt ook de file, veel groener aan de overkant. "Tot je er effectief opstaat", grapt Tertoolen.

Volgens hem is het probleem universeel: "Mensen voegen bij verkeersopstoppingen te vroeg in. Dat lijkt de meest beleefde oplossing, waardoor iedereen dat ook van elkaar na-aapt." Op die manier ontstaat er een trage file met beleefde mensen en een rijvak dat zich opent voor opportunisten. "En dat creëert een heel vervelend menselijk gevoel. Ook ik, die me verdiep in verkeerspsychologie, kan niet voorkomen dat ik me in zulke situaties bedrogen voel."

Blikken kooi

'In de wagen ben je eigenlijk anoniem. Je riskeert nauwelijks reputatieschade wanneer je iemand geen voorrang geeft'

RUUD VAN BREDA, VERKEERSDESKUNDIGE

Zijn Nederlandse collega Ruud Van Breda legt de vinger op de wonde: volgens hem kunnen verkeersanalisten nog honderden modellen berekenen en uittekenen om het verkeer vlot te trekken, ze zullen telkens botsen op het feit dat mensen geen robots zijn. "We zijn irrationele wezens, in het verkeer speelt het rechtvaardigheidsgevoel bijvoorbeeld een grote rol."

Zo voelt voorrang geven aan iemand op wegvallende rijstrook bij veel bestuurders aan als voorrang geven aan een voorkruiper. Dat doe je toch niet? “Het feit dat je als bestuurder in een afgesloten, blikken kooi zit, maakt het er niet makkelijker op”, zegt Van Breda. “In de wagen ben je anoniem. Je riskeert nauwelijks reputatieschade wanneer je iemand geen voorrang geeft.”

De twee Nederlanders tonen begrip voor de Vlaamse campagne, maar stellen zich toch vragen bij de boodschap. “Met de slogan ‘Rits vooraan, file zo gedaan’ lieg je eigenlijk tegen automobilisten. Het is niet zo dat de file voor mij plots oplost als ik iemand hoffelijk voorlaat”, zegt Tertoolen. “Bovendien is die file niet zozeer het probleem”, voegt Van Breda toe, “maar het feit dat je andere bestuurders moet voorlaten. Je hebt niet het idee dat jouw handeling als bestuurder de files zal verkorten. Integendeel. Je maakt hem voor jezelf net een wagen langer.”